

Museum Klooster Ter Apel

Domus Novae Lucis

Beleidsplan 2018-2021 Museum Klooster Ter Apel

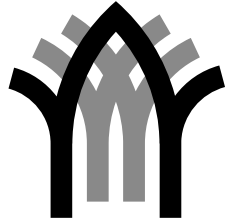
Illustratie omslag

In 1465 werd Klooster Ter Apel officieel opgericht.

De bijbehorende akte ging bij de brand enkele jaren na de opening verloren en werd in 1476 opnieuw opgesteld.

Het bijbehorende zegel staat ook op de omslag.

(Collectie Groninger Archieven)

Museum Klooster Ter Apel

Domus Novae Lucis

Beleidsplan 2018-2021
Museum Klooster Ter Apel

Inhoudsopgave

o SAMENVATTING	6
1. INLEIDING	7
1.1 Aanleiding voor het beleidsplan	
1.2 Korte voorgeschiedenis Museum Klooster Ter Apel	
1.3 Missie, visie, doelstellingen	
1.4 Strategische doelstellingen 2018-2021	
1.5 Beleidsvoornemens	
2. DE COLLECTIE	12
2.1 Collectie	
2.2 Het verhaal van Groningen	
2.3 De (semi) permanente opstelling	
2.4 Behoud en beheer Conventsgebouw	
2.5 Kruidentuin	
2.6 De Spieker	
2.7 Kloosterenclave en landschapsvisie	
3. HET PUBLIEK	16
3.1 Maatschappelijke verantwoordelijkheid, functie voor de gemeenschap.	
3.2 Bezoekers	
3.3 Publieksparticipatie	
3.3.1 Wisselexposities	
3.3.2 Activiteiten en evenementen	
3.3.3 Erfgoed educatie	
3.3.4 Huwelijken en geregistreerd partnerschappen	
3.4 Publieksvoorzieningen	
3.5 Promotie en marketing	
4. BEDRIJFSVOERING	20
4.1 Personeel en Organisatie	
4.2 Huisvesting/faciliteiten/veiligheid	
4.3 Financiën	
4.4 Samenwerkingsverbanden	

o. SAMENVATTING

Museum Klooster Ter Apel (hierna MKTA) wil het verhaal uitdragen van de 34 middeleeuwse kloosters in Groningen en het kloosterleven in het algemeen, de positie van het Kruisherenklooster Ter Apel daarin en de invloed daarvan op de ontwikkeling van Westerwolde in het bijzonder.

MKTA schetst door middel van zijn gebouwen en kloosterenclave, presentaties, evenementen en activiteiten een beeld van de middeleeuwse kloostergeschiedenis en gaat daarbij ook in op de maatschappelijke relevantie ervan in zowel verleden, heden als toekomst.

MKTA kent drie belangrijke kernwaarden die de basis vormen:

1. Het Conventsgebouw en de kloosterenclave (Unesco top 100)
2. Sfeer, rust, beleving
3. Museale functie

De strategische doelstellingen voor 2018-2021:

- MKTA weet zich zowel regionaal, landelijk als internationaal sterk te positioneren door het aangaan van samenwerkingsverbanden, het adequaat presenteren van de kernactiviteiten en het daarbij betrekken van de eigen omgeving.
- MKTA positioneert zich met een sterke en heldere identiteit als museum en een uniek erfgoedmonument.
- MKTA presenteert een nieuwe vaste opstelling met daarin het verhaal van de 34 middeleeuwse kloosters in Groningen, de positie van het Kruisherenklooster Ter Apel daarin en de onlosmakelijke relatie met Westerwolde.
- MKTA presenteert zijn verhaal door middel van aansprekende en vernieuwende presentaties, waarin het historische gebouw, de unieke ligging, de eigen collectie en relevantie collecties van elders de kern vormen.
- MKTA genereert een brede bezoekersstroom met aantrekkelijke wisselexposities, projecten en activiteiten. MKTA wil het bezoekersaantal in de komende jaren opvoeren naar 40.000 in 2021.
- MKTA organiseert interessante, leerzame en laagdrempelige educatieve activiteiten die aansluiten bij Cultuureducatie met Kwaliteit.
- MKTA levert actief een bijdrage aan het Verhaal van Groningen en de Collectie Groningen in de vorm van onderzoek, presentaties en publicaties over de Groningse kloostergeschiedenis.
- MKTA levert een bijdrage aan het toerisme in Westerwolde en is knooppunt voor wandel- en fietsarrangementen.
- MKTA maakt zich sterk voor het ontwikkelen en implementeren van een Landschapvisie voor de kloosterenclave en de nabije omgeving, i.s.m. Staatsbosbeheer, de gemeente Westerwolde, de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en alle belanghebbenden in het gebied.
- MKTA is supporter van de Cittaslow gemeente Westerwolde en draagt dit actief uit.
- MKTA streeft naar een transparante entree in combinatie met het kloostercafé en de museumwinkel door deze te verplaatsen.
- MKTA weet huidige financiële bronnen te vergroten en nieuwe financiële bronnen aan te boren.

1. INLEIDING

ICOM-definitie

“Een museum is een permanente instelling, zonder winstbejag, ten dienste van de gemeenschap en van haar ontwikkeling, toegankelijk voor het publiek, die de materiële en immateriële getuigenissen van de mens en zijn omgeving verzamelt, bewaart, onderzoekt en tentoonstelt en hierover informatie verstrekt voor studie, educatie en recreatie.”

1.1 Aanleiding voor het beleidsplan

De aanleiding tot het opstellen van het Beleidsplan 2018-2021 van MKTA is tweërlei: enerzijds door de afloop van haar bestaande Beleidsplan, anderzijds in verband met de Cultuurnota 2017-2020 van de provincie Groningen, waaraan het beleid van gesubsidieerde instellingen wordt getoetst op basis van bestuurlijke en inhoudelijke criteria.

1.2 Korte voorgeschiedenis Museum Klooster Ter Apel

In 1464 schonk Jacobus Wiltingh zijn “goed” Apel aan de broeders van de Orde van het Heilige Kruis. De kruisbroeders vormden er vanaf 1465 een kloostergemeenschap. Het klooster en de omliggende enclave maakten ruim een eeuw lang een doorlopende ontwikkeling door. Aan het einde van de zestiende eeuw kwam er door invloed van de Reformatie en de Nederlandse Opstand een einde aan het kloosterleven en vond er een omwenteling plaats. De laatste prior, Johannes Emmen, trouwde en werd de eerste hervormde predikant van Ter Apel. Na zijn dood kwamen het gebouw en de omliggende bezittingen in eigendom van de stad Groningen.

Het gebouw kende in de loop der eeuwen verschillende functies. Helaas zijn de oorspronkelijke westvleugel en de bovenverdieping verloren gegaan. Aan het begin van de twintigste eeuw werd de cultuurhistorie van het gebouw als overblijfsel uit het verleden meer op zijn waarde geschat. Tussen 1931 en 1933 werd het gebouw op initiatief van de stad Groningen en onder leiding van ingenieur C.L. de Vos tot Nederveen Cappel gerestaureerd. Het gebouw kreeg gedeeltelijk haar oorspronkelijke vorm en verschijning terug. Vervolgens werd het mogelijk het gebouw als cultuurhistorisch object te bezichtigen.

Rond 1960 werd de Stichting Kloostermaand opgericht om de bekendheid van het historische object en Ter Apel verder te vergroten. De stichting organiseerde in het gebouw zomerexposities omtrent beeldende kunst. De gemeente Groningen droeg het gebouw en de omliggende bezittingen in 1976 over aan de Staat der Nederlanden. Staatsbosbeheer kreeg op dat moment de opdracht om het gebouw en de omliggende bezittingen te beheren omdat er nog altijd uitgestrekte bossen en landerijen aan het bezit gebonden waren. Inmiddels was Stichting Kloostermaand omgevormd tot Stichting Museum-Klooster Ter Apel en Staatsbosbeheer achtte het niet haar taak om het historische object zelf te beheren. Het gebouw werd daarom in langdurige erfpacht gegeven aan Stichting Museum-Klooster Ter Apel ten behoeve van een museale functie. In 1988 werd het gebouw door de provincie Groningen aangewezen als kernmuseum voor religieuze kunst en kloostergeschiedenis. Het bestuur van Stichting Museum-Klooster Ter Apel organiseerde vervolgens twee keer per jaar een tentoonstelling met bruiklenen van andere instellingen.

In 1990 werd het gebouw opgenomen in de toen zogenaamde UNESCO 'Top 100' van onroerende objecten in Nederland. Na de successen van de exposities besloot het bestuur van de stichting in 1993 Museum-Klooster Ter Apel door te ontwikkelen tot een compleet museum en begon men met een actieve verwerving van objecten ten behoeve van de vorming van een collectie.

Eind jaren '90 ontstond er naast de bestaande Stichting Museum-Klooster Ter Apel de nieuwe Stichting Maatschappij Ontwikkeling Kloosterenclave Ter Apel. Beide stichtingen zetten zich in voor het beheer, de verbetering en de verdere doorontwikkeling van het gebouw als compleet museum en de omliggende enclave. Er ontstonden plannen voor een restauratie en bouw van een nieuwe westvleugel, waarbij verschillende overheden en instanties betrokken waren en waarin moderne museale voorzieningen gerealiseerd zouden worden. Vanaf 1998 deed Museum-Klooster Ter Apel mee aan het registratieproject onder leiding van de toen zogenaamde Federatie van Musea in de Provincie Groningen. De collectie werd door deskundigen van Stichting Kerkelijk Kunstbezit Nederland gefotografeerd en beschreven. Verschillende medewerkers van Museum-Klooster Ter Apel nummerden alle objecten en verwerkten alle gegevens in het digitale collectie managementsysteem Adlib.

In 2000 fuseerden Stichting Museum-Klooster Ter Apel en Stichting Maatschappij Ontwikkeling Kloosterenclave Ter Apel tot Stichting Museumkloosterenclave Ter Apel. Deze stichting beheerde vanaf dat moment Museumkloosterenclave Ter Apel en haar collectie.

Tussen 2000 en 2001 werd het gebouw daadwerkelijk gerestaureerd en werd er onder leiding van de Deense architect Johannes Exner een nieuwe moderne westvleugel gebouwd. Hierin werd onder andere een ondergronds museaal depot gerealiseerd, waar de collectie werd opgeslagen. Bovendien werd de inrichting van het gehele gebouw gewijzigd.

Sinds 27 april 2006 is MKTA in het bezit van het certificaat 'Geregistreerd Museum' en is het opgenomen in het Museumregister. Het Museumregister is een kwaliteitskeurmerk voor museale instellingen die aantoonbaar voldoen aan criteria voor een kwalitatief hoogwaardige invulling van de functies van een museum. Om opgenomen te worden in dit register moeten musea voldoen aan een aantal criteria, gebaseerd op de internationale museumdefinitie van het ICOM.

Tevens werd in 2006 de naam van de stichting veranderd in Stichting Klooster Ter Apel. Er vonden in 2007 verdere reconstructies plaats in het zoldergedeelte van de noord- en oostvleugel. In 2008 werd Stichting Klooster Ter Apel opgenomen in het register van Algemeen nut beogende instellingen (ANBI). In 2012 volgde de classificatie Culturele ANBI.

In 2017 werd de naam van de stichting gewijzigd in Stichting Museum Klooster Ter Apel.

1.3 Missie, visie, doelstellingen

MKTA beheert een van de weinige nog zo goed als compleet bewaard gebleven middeleeuwse plattelandskloosters van Noordwest-Europa. Ondanks de verschillende verbouwingen die in de loop van de eeuwen hebben plaatsgevonden, geeft het museum nog steeds een heel realistisch beeld van een middeleeuws plattelandsklooster. Het gebouw vormt daarmee uniek historisch erfgoed dat zich als zodanig duidelijk kan profileren in zowel binnen- als buitenland.

Missie

MKTA wil het verhaal uitdragen van de 34 middeleeuwse kloosters in Groningen en het kloosterleven in het algemeen, de positie van het Kruisherenklooster Ter Apel daarin en de invloed daarvan op de ontwikkeling van Westerwolde in het bijzonder.

Visie

MKTA schetst door middel van zijn gebouwen en kloosterenclave, presentaties, evenementen en activiteiten een beeld van de middeleeuwse kloostergeschiedenis en gaat daarbij ook in op de maatschappelijke relevantie ervan in zowel verleden, heden als toekomst.

MKTA heeft drie belangrijke kernwaarden beschreven die de basis vormen:

1. Het Conventsgebouw en de kloosterenclave (Unesco top 100)
2. Sfeer, rust, beleving
3. Museale functie

Doelstelling Stichting Museum Klooster Ter Apel

Stichting Museum Klooster Ter Apel heeft volgens haar statuten ten doel: het instandhouden en beheren van monumenten in de Kloosterenclave te Ter Apel, in het bijzonder van het complex onroerende zaken bestaande uit het Conventsgebouw van het kloostercomplex met daarbij behorende opstallen, erven, tuinen en omliggende gronden, alsmede het verrichten van al zodanige activiteiten die aan de Kloosterenclave en het Conventsgebouw een functie kunnen geven in het bijzonder op cultureel, religieus en kerkhistorisch terrein in de ruimste zin.

De Stichting heeft tevens ten doel het in het Conventsgebouw instandhouden van een Museum voor Klooster- en Kerkgeschiedenis & Religieuze Kunst, alsmede het verrichten van al zodanige activiteiten die behoren tot de taken van een museum.

De Stichting tracht haar doel onder meer te verwezenlijken door:

- a. het scheppen van voorwaarden, gericht op de bevordering van het cultuurhistorisch besef, toerisme, educatie en recreatie;
- b. aankoop, beheer, verpachting en/of verhuur van gronden en gebouwen;
- c. de hiervoor bedoelde onroerende zaken in eigendom te verkrijgen of juridisch gerechtigde te worden;
- d. het verwerven, beheren, tentoonstellen en onderzoeken van de aan het Conventsgebouw gerelateerde kunst- en geloofsobjecten, objecten met betrekking tot de geschiedenis van de Orde van het Heilig Kruis, de klooster- en kerkgeschiedenis van de provincie Groningen, de pelgrimsroute van Groningen tot D-Münster i/W, de rol van het klooster in de geschiedenis van Westerwolde en de geloofsstrijd in de grensregio van de zestiende en zeventiende eeuw;
- e. en voorts met alle wettige middelen, verband houdende met voornoemde doelstelling, één en ander in de ruimste zin des woords.

1.4. Strategische doelstellingen 2018-2021

- MKTA weet zich zowel regionaal, landelijk als internationaal sterk te positioneren door het aangaan van samenwerkingsverbanden, het adequaat presenteren van de kernactiviteiten en het betrekken van de eigen omgeving.
- MKTA positioneert zich met een sterke en heldere identiteit als museum en een uniek erfgoedmonument.
- MKTA presenteert een nieuwe vaste opstelling met daarin het verhaal van de 34 middeleeuwse kloosters in Groningen, de positie van het kruisherenklooster Ter Apel daarin en de onlosmakelijke relatie met Westerwolde.
- MKTA presenteert zijn verhaal door middel van aansprekende en vernieuwende presentaties, waarin het historische gebouw, de unieke ligging, de eigen collectie en relevantie collecties van elders de kern vormen. MKTA presenteert de collectie door gebruik te maken van nieuwe digitale technieken om op die manier aansluiting te houden bij de doelgroepen van de toekomst.
- MKTA genereert een brede bezoekersstroom met aantrekkelijke wisselexposities, projecten en activiteiten. MKTA wil het bezoekersaantal in de komende jaren opvoeren naar 40.000 in 2021.

- MKTA organiseert interessante, leerzame en laagdrempelige educatieve activiteiten die aansluiten bij Cultuureducatie met Kwaliteit.
- MKTA levert actief een bijdrage aan het Verhaal van Groningen en de Collectie Groningen in de vorm van onderzoek, presentaties en publicaties over de Groningse kloostergeschiedenis.
- MKTA levert een bijdrage aan het toerisme in Westerwolde en is knooppunt voor wandel- en fietsarrangementen.
- MKTA maakt zich sterk voor het ontwikkelen en implementeren van een Landschapsvisie voor de kloosterenclave en de nabije omgeving, i.s.m. Staatsbosbeheer, de gemeente Westerwolde, de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en alle belanghebbenden in het gebied.
- Museum Klooster ter Apel is supporter van de Cittaslow gemeente Westerwolde en draagt dit actief uit.
- MKTA streeft naar een transparante entree in combinatie met het kloostercafé en de museumwinkel door deze te verplaatsen.
- MKTA weet huidige financiële bronnen te vergroten en nieuwe financiële bronnen aan te boren.

1.5. Beleidsvoornemens

Collectie

- MKTA zal in de komende jaren een inventarisatie maken van de elders opgeslagen gebouw-gerelateerde objecten en geselecteerde stukken registreren in ADLIB.
- In de komende periode zal de culturele waarde van de collectie van MKTA opnieuw bekeken worden aan de hand van de vier categorieën (A, B, C en D) in het kader van het Deltaplan voor Cultuurbehoud (Nederland).
- Eind 2018/begin 2019 zal MKTA worden voorzien van een nieuw klimaatbeheersingssysteem. Hiermee zullen schommelingen in de luchtvochtigheid en de temperatuur in de verschillende ruimtes beter beheersbaar zijn ten voordele van de museale objecten.
- MKTA zal in de komende jaren verschillende glas-in-loodramen beter beveiligen.
- In de komende jaren zal MKTA een kwaliteitsverbeteringsslag uitvoeren ten aanzien het geplaatste lexan op een groot gedeelte van de buitenramen in de museale vertrekken.
- In de komende jaren zal MKTA de samenstelling van de collectie per deelcollectie opnieuw in kaart brengen en de digitalisering van deze collectie verder ontwikkelen. Deze handelingen zijn een eerste stap naar een toekomstige collectiedatabase op de website van MKTA. De collectie is digitaal ontsloten en via een digitaal podium als de collectie Groningen te bekijken.
- MKTA zal in de komende jaren de museumbibliotheek registreren in ADLIB.

Publiek

- MKTA wil het bezoekersaantal in de komende jaren opvoeren naar 40.000 in 2021. Groei in aantal bezoekers, zodanig dat de kernwaarden niet worden aangetast (rust, sfeer).
- Marketingactiviteiten worden ontplooid op basis van een gedegen Marketingplan. Daarnaast wordt een werkgroep marketing en promotie opgericht en worden er actief vrijwilligers en stagiaires geworven voor deze werkgroep. De activiteiten op de sociale media worden uitgebreid en nog doelgerichter.
- De bezoekers van MKTA worden jaarlijks gemonitord, zowel op basis van demografische gegevens als op basis van motivatie. Voor elke motivatiegroep bestaat een specifiek programma.
- Het verhaal en de geschiedenis van de kloosterenclave zullen zowel fysiek als virtueel weer zichtbaar gemaakt worden.
- MKTA heeft een vaste plek verworven in het educatieve programma van een aantal onderwijsinstellingen uit de regio en ontvangt daarnaast ook scholen van diverse niveaus uit de ruimere regio.
- Er wordt een uniek cross-mediaal educatief project ontwikkeld door Jules media (inclusief korte educatieve speelfilm). Het gehele project zal gereed zijn eind 2020.
- De exposities genereren landelijke media-aandacht en bezoekers.
- De exposities zijn van hoog niveau en hebben een uniek en eigentijds karakter en worden gemaakt in samenwerking met regionale, landelijke en buitenlandse culturele instellingen.
- MKTA heeft een uitgebreid activiteitenprogramma voor jong en oud. Activiteiten die aansluiten op het verhaal van MKTA of op de wisselende tentoonstellingen.

2. DE COLLECTIE

2.1 Collectie

MKTA is gehuisvest in een van de weinige nog zo goed als compleet bewaard gebleven middeleeuwse plattelandskloosters van Noordwest-Europa. Het gebouw vormt daarmee uniek historisch erfgoed dat zich als zodanig duidelijk kan profileren in zowel binnen- als buitenland. Het belangrijkste onderdeel van de collectie van MKTA is het Conventsgebouw zelf en het landschap er omheen.

De meeste bijgebouwen en voorwerpen die van het klooster waren of erbij hoorden, zijn helaas in de loop van de jaren verdwenen. Slechts enkele documenten en objecten uit de kloostertijd zijn nog bewaard gebleven. De huidige collectie omvat ongeveer 1250 objecten en is onderverdeeld in dertien deelcollecties.

Begin 2018 is er een collectieplan voor MKTA ontwikkeld. Voor meer informatie over de collectie verwijzen we naar dit Collectieplan MKTA 2018-2024. De beleidsvoornemens die zijn geformuleerd in het collectieplan zijn terug te vinden bij 1.5 van dit beleidsplan. Een belangrijk onderdeel is de digitalisering van de collectie. Deze is inmiddels in volle gang. Zodra de collectie intern geheel is gedigitaliseerd, wil MKTA de collectie via de website toegankelijk maken voor publiek. Een eerste stap hierin is de deelname van MKTA in het project digitalisering collectie Groningen, waarbij de top 10 objecten van de collectie op een verhalende manier zijn beschreven en gefotografeerd. Deze top 10 stukken vormen een onderdeel van de Collectie Groningen die digitaal toegankelijk wordt gemaakt voor publiek. In 2019 wordt de Top 10 aangevuld tot Top 20. Ook deze objecten zullen onderdeel gaan uitmaken van de digitale Collectie Groningen.

2.2 Het verhaal van Groningen

Het museum maakt in zijn geheel deel uit van de Collectie Groningen en speelt als enig nog overgebleven middeleeuws kloostergebouw in de provincie een essentiële rol in het Verhaal van Groningen. Het gebouw op zich kan het verhaal vertellen over de 34 middeleeuwse kloosters die Groningen heeft gekend en ondertussen allemaal verdwenen zijn, op MKTA na. In MKTA kan de bezoeker het verleden letterlijk aanraken en ervaren. MKTA is voornemens in zijn expositieprogramma specifieke aandacht te besteden aan de geschiedenis van de Groninger kloosters. Door voor elke expositie onderzoek te doen en, indien mogelijk, een kleine publicatie te maken, ontstaat in de loop van de tijd een goed gedocumenteerde geschiedenis. Een samenvatting van elke publicatie kan dienen als bijdrage voor de website De verhalen van Groningen.

MKTA stelt zijn kennis, expertise en collectie ook beschikbaar voor andere instellingen en draagt bij aan evenementen elders in de provincie en in het land.

Bij samenwerkingsverbanden, publicaties, symposia en themaexposities vertegenwoordigt MKTA de geschiedenis van de Groningse kloosters en levert daar een relevante bijdrage aan. Door actief deel te nemen aan werkgroepen, overlegorganen en activiteiten draagt het museum bij aan de verspreiding van de Groningse kloostergeschiedenis.

Samenwerking met instellingen als de Stichting Oude Groninger kerken, het Groninger Museum en de Groninger Archieven maakt het mogelijk het Verhaal van Groningen en de Collectie Groningen op een passende locatie bij elkaar te brengen. Ook collega-instellingen uit het buitenland, zoals Kruisherenkloosters in België en Duitsland en andere kloostermusea, bijvoorbeeld het cisterciënzerklooster in het Duitse Ihlow, kunnen het kloosterverhaal in Ter Apel aanvullen en completeren met objecten en gemeenschappelijke presentaties en projecten.

Verder zal MKTA een actieve bijdrage leveren aan 'De verhalen van Groningen', in de vorm van een verhalencafé, onderzoek, presentaties en publicaties over de Groningse kloostergeschiedenis en Westerwolde.

2.3. De (semi) permanente opstelling

Hoewel van de middeleeuwse kloosterbezittingen niet veel over is gebleven, vormt het gebouw zelf een “Pronkjewail” in het Groninger landschap dat als unicum het verhaal kan vertellen over de 34 middeleeuwse kloosters die ondertussen allemaal verdwenen zijn, op MKTA na.

In de huidige vaste opstelling van MKTA komt het verhaal nog niet goed uit de verf voor de museale bezoeker. MKTA zal de (semi) vaste presentatie aanpassen en vernieuwen en specifiekere aandacht besteden aan de geschiedenis van de Groningse kloosters. Er komt een nieuwe vaste opstelling met daarin het verhaal van de middeleeuwse kloosters in Groningen, de positie van het Kruisherenklooster Ter Apel daarin en de onlosmakelijke relatie met Westerwolde daarvan. Deze presentatie zal te beleven zijn in de noordvleugel van MKTA: de huidige Rector, Prior- en Subprioriekamer en de bierkelder.

Hoewel er, zoals gezegd, weinig van de eigen middeleeuwse collectie bewaard is gebleven, is het wenselijk om de objecten die er nog wel zijn in eigen huis te kunnen laten zien. Om de objecten in langdurige bruikleen te krijgen zal overleg gepleegd worden met instanties als de Groninger Archieven en het Groninger Museum, waar zich nog de nodige objecten bevinden. Ook kan gezocht worden naar middeleeuwse objecten uit andere Kruisheren-kloosters die een reëel beeld geven van het kloosterleven in Ter Apel. Persoonlijke verhalen en beleving zullen daarin de rode draad zijn. Daarnaast is er een verdiepingsslag gewenst naar het heden, waarmee aangehaakt wordt bij actualiteiten.

In de bierkelder zal een presentatie worden gemaakt over het bierbrouwen. Er zullen demonstraties worden gegeven en het middeleeuwse bierbrouwproces wordt verteld en getoond. Het opzetten van een kleine bierbrouwerij behoort misschien ook tot de mogelijkheden en zal worden onderzocht. De eerste aanzet daartoe is het op de markt brengen en het lokaal verkopen van een tweetal regionaal gebrouwen Kloosterbieren, in samenwerking met Hotel 't Boschhuis. Een eigen hopkwekerij (met educatieve functie) in samenwerking met Staatsbosbeheer, behoort eveneens tot te plannen. In de Ter Apeler bossen groeien nog de hopplanten die stammen uit de tijd dat door de kloosterlingen bier werd gebrouwen, zo'n vijfhonderd jaar geleden. De bedoeling is om in het Kloosterbier deze authentieke hop te verwerken.

In de Sacristie zullen wisselend kazuifels worden getoond uit eigen collectie. Daarnaast ligt er de wens om de historische kloosterenclave virtueel zichtbaar te maken voor het publiek.

Zowel de vaste presentatie in het museum binnen, als het verhaal van de kloosterenclave buiten, zullen aansluiten bij de nieuwste technologische ontwikkelingen, zoals Virtual Reality, hologrammen, App's, games en animaties. De collectie wordt naar de huidige maatstaven en wensen van het publiek getoond. Daarbij is het belangrijk onderzoek te doen naar de wensen van de verschillende doelgroepen, trends in museumland en presentatietechnieken.

2.4 Behoud en beheer Conventsgebouw

Het instandhouden en beheren van het Conventsgebouw is de belangrijkste taak van MKTA en deze taak vraagt voortdurend aandacht. Behoud en beheer van het gebouw kost veel geld, tijd en expertise. Het groot meerjaren onderhoudsplan is in samenwerking met Monumentenwacht en architectenbureau Adema, geactualiseerd. De subsidieaanvragen in het kader van de Subsidieregeling Instandhouding Monumenten (RCE) en het Prins Bernhard Cultuurfonds zijn gehonoreerd, waardoor het onderhoudsplan 2018-2023 in verschillende fasen kan worden uitgevoerd. De werkzaamheden zijn inmiddels gestart.

2.5 Kruidentuin

De kruidentuin omvat meer dan 200 (levende) soorten inheemse kruiden, planten en bomen. Deze tuin is ondergebracht in het omsloten pandhof van MKTA. In 1965 werd ter gelegenheid van het 500-jarige bestaan van het gebouw een kruidentuin aangelegd. In 1974 begon de toenmalige beheerder van het gebouw, de enigszins verloederde tuin opnieuw vorm te geven. Daarbij kreeg hij deskundig advies van de Rijksuniversiteit in Groningen. In de daaropvolgende decennia ontstond er een werkgroep van vrijwilligers die zich periodiek over de tuin ontfermt onder leiding van de coördinator. Deze coördinator schrijft tweewekelijks een kruidenblog over een plant in de tuin. De blog, die te vinden is op meerdere social media wordt goed gelezen en geliked. De actuele plantenlijst wordt jaarlijks gepubliceerd op de website van MKTA.

In 2018 zijn er met als thema Junimaand Kruidentuinmaand de hele maand lang allerlei activiteiten in en rond de kruidentuin geweest. Het publiek was hierover zeer enthousiast en de activiteiten zijn goed bezocht. Reden genoeg om dit ieder jaar voort te zetten en het aanbod te verruimen.

De Kruidentuin is ook voor de erfgoed educatie inzetbaar. In 2018 is een educatief project gestart met kruiden uit de tuin. Daarnaast zijn er speurtochten ontwikkeld voor de kruidentuin.

In 2018 zijn er nieuwe informatiebordjes geplaatst bij de planten en is er een Wifipunt geïnstalleerd in de tuin. In 2019 wil MKTA een digitale App uitbrengen voor museumbezoekers met informatie over alle planten en kruiden.

2.6 De Spieker

De Kloosterspieker is een gerestaureerde historische voorraadschuur uit 1650, gebouwd op originele zwerfkeien en afgewerkt met leem. Oorspronkelijk diende de schuur als schaapskooi op de Kloosterenclave. De naam 'Spieker' is een afgeleide vorm van het woord spica, het Latijnse woord voor korenaar. Spicarium is Latijn voor de opslagplaats voor het koren, een voorraadschuur of graanzolder.

De schuur op de kloosterenclave diende een tijdje als opslagruimte, maar MKTA wilde de Spieker graag voor komende generaties behouden en dat betekende noodzakelijk onderhoud en duurzame renovatie. De renovatie werd benut om ambachtelijke kennis en vaardigheden en het gebruik van nieuwe duurzame materialen te combineren, uitgevoerd door Novariet B.V.

In het voorjaar van 2017 is in de Spieker een bijzondere nieuwe vaste presentatie geopend, met dank aan de sponsor en bedenker: Novariet B.V. Sindsdien wordt in de Kloosterspieker interessante informatie uit de streek bijeengebracht en toegankelijk gemaakt voor bezoekers. Historisch beeldmateriaal van "Oud Ter Apel" en toeristische informatie over Westerwolde en de directe omgeving van MKTA wisselen elkaar af en geven de bezoekers een goed beeld van de prachtige omgeving en haar rijke verleden. Het beeldmateriaal wordt regelmatig aangevuld en veranderd. Sinds 2018 wordt het bezoek aan de Spieker gemonitord om te zien hoeveel bezoekers gebruik maken van de Spieker en of deze presentatie functioneert en voorziet in de wensen van het publiek. Een wens van MKTA is om een werkatelier te maken voor bouwtechnisch vakmanschap. In sommige vakgebieden, zoals de restauratiesector en oude ambachten, dreigt een tekort aan vakmensen of dreigt kennis die van generatie op generatie is overgedragen, verloren te gaan. Hier ligt een unieke mogelijkheid om een restauratieatelier of opleidings-werkplaats te starten waar de kennis wordt overgedragen aan leerlingen en aan museumbezoekers. In samenwerking met architectenbureau Adema wordt een plan ontwikkeld om een soort werkatelier op te zetten waar middeleeuwse meubels, kozijnen of andere bouwmaterialen gemaakt of gerestaureerd worden. Deze producten kunnen dan als educatief voorbeeld dienen en/of verkocht worden aan belangstellenden. De Spieker is een mogelijke locatie voor dit atelier. Dit wordt onderzocht.

2.7 Kloosterenclave en landschapsvisie

Naast de geschiedenis van het gebouw en zijn bewoners en die van het middeleeuwse kloosterleven in zijn algemeenheid vormt ook de geschiedenis van de landschappelijke omgeving een belangrijke factor. Het is bij uitstek een voorbeeld van het menselijk ingrijpen in een landschappelijke omgeving. De middeleeuwse kruisheren kozen voor hun klooster een locatie op zandgrond bij een rivier en pasten de omgeving aan hun levensbehoeften aan, zoals het verbouwen van gewassen en het houden van vee. De ontwikkeling van de natuurlijke omgeving van het klooster, zowel door de eerste kloosterlingen als daarna, voorziet in een behoefte van de hedendaagse bezoeker aan kennis over en verblijf in natuur en landschap. Bij de aanblik van het middeleeuwse gebouw en de landschappelijke omgeving begint de geschiedenis in feite al te leven. Door zowel landschap als gebouw het verhaal van het middeleeuwse klooster te laten vertellen, wordt het een zeer aantrekkelijke cultuur-toeristische trekpleister. Het verhaal en de geschiedenis van de kloosterenclave zullen zowel fysiek als virtueel weer zichtbaar gemaakt worden.

Door middel van speciale wandelingen, fietstochten en evenementen worden MKTA en landschap met elkaar gecombineerd. Apps en informatieborden op de kloosterenclave bieden uitgebreide informatie. Hiervoor wordt nauw samengewerkt met Staatsbosbeheer. Begin 2016 is er een samenwerkingsproject gestart van Staatsbosbeheer, gemeente Vlagtwedde, MKTA en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. In samenwerking met alle belanghebbenden in het gebied wordt een gemeenschappelijk gedragen landschapsvisie ontwikkeld die als leidraad dient voor uitvoeringsprogramma's. Voorbeelden zijn de reconstructie van het wandelbos, het opwaarderen van de routes en parkeervoorzieningen, de toekomst van de lanen en de zichtbaarheid van de Ruiten Aa. Het gaat om een revitalisering van de nabije omgeving van het klooster met onder andere het doel meer bezoekers te trekken en ook langer vast te houden. Er is potentie voor groei in het leggen van een sterkere koppeling tussen toerisme en natuur, landschap en cultuur. De visie zal begin 2019 klaar zijn en worden geïmplementeerd.

Een onderdeel van deze visie is een educatief project: het Kanukjespad, waarover in punt 3.3.3. meer informatie. Daarnaast zijn er plannen voor het opzetten van een kleine bierbrouwerij of presentatie in de kelder onder de refter en een akkerveldje voor oude gewassen en een eigen hopkwekerij (met educatieve functie) in samenwerking met Staatsbosbeheer.

3. HET PUBLIEK

3.1 Maatschappelijke verantwoordelijkheid, functie voor de gemeenschap.

Musea beheren als rentmeester ons collectief erfgoed en leveren een aanzienlijke bijdrage aan de Nederlandse samenleving. Musea zijn van groot maatschappelijk belang.

Allereerst vervullen zij een belangrijke culturele functie, omdat zij ons cultureel erfgoed beheren en dit presenteren aan een breed publiek. Bovendien bereiken zij samen bijna de helft van de Nederlandse bevolking.

Maar musea zijn veel meer dan goed bezochte culturele voorzieningen. Op het gebied van de maatschappelijke waarden spelen musea een belangrijke rol in de collectiewaarde, de verbindende waarde, de educatieve waarde, de belevingswaarde en de economische waarde.

De collectiewaarde sluit aan op het cultuurbeleid van overheden. Denk daarbij aan maatschappelijke thema's als rentmeesterschap, verzamelen en ontzamen, digitalisering en bezoekersprofielen. Mogelijke allianties zijn: musea, bibliotheken, archieven en andere culturele instellingen.

De verbindende waarde raakt het sociaal beleid van de overheid, met thema's als participatie, vrijwilligersbeleid, democratisering en sociale cohesie. Mogelijke allianties zijn: vrijwilligersorganisaties, serviceorganisaties en sociale en professionele netwerken. De educatieve waarde heeft een directe relatie met het onderwijsbeleid en thema's zoals de aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt, volwassenenonderwijs, een leven lang leren, talentontwikkeling, maatschappelijke stages, inburgering en kenniseconomie. Mogelijke allianties zijn: alle onderwijsvormen van primair onderwijs tot wetenschappelijke instituten, maar ook het bedrijfsleven.

Bij belevingswaarde is een relatie denkbaar met vrijetijdsbeleid, welzijnsbeleid en gezondheidszorg, met thema's als zingeving, tolerantie, leiderschap, ontspanning en geestelijke gezondheidszorg.

De economische waarde raakt het economisch en ruimtelijk beleid van overheden. Thema's zijn onder meer toerisme, merchandising, gebiedsontwikkeling en leefbaarheid. In een tijd waarin kerken leegstromen en religieuze beleving voor veel mensen een nieuwe invulling krijgt, biedt MKTA een locatie voor spiritualiteit en contemplatie. De historische en van oorsprong religieuze omgeving biedt rust en verstillingsruimte waarmee specifieke doelgroepen kunnen worden aangetrokken en waarvoor programma's kunnen worden aangeboden. Spirituele activiteiten voor religieuze-, meditatie- en gebedsgroepen behoren tot de mogelijkheden. Speciale evenementen en presentaties voorzien in een inhoudelijke en geestelijke behoefte.

MKTA heeft door zijn historische gebouw, unieke ligging en bijzondere geschiedenis bij uitstek een educatieve functie. Zowel voor volwassenen als kinderen, voor individueel publiek als groepen, vertelt het de geschiedenis van de middeleeuwen en het kloosterleven in het algemeen en dat van de Groningse kloosters in het bijzonder. Het bouwwerk zelf, de landschappelijke omgeving maar ook de vaste en tijdelijke presentaties bieden inzicht in een geschiedenis die ondertussen niet meer in deze vorm bestaat en van wezenlijke invloed is geweest op landschap, onderwijs, cultuur, maatschappelijk en religieus leven en economie en hoe deze nog steeds van invloed is op onze huidige tijd.

De in de refter aanwezige plattegrond van middeleeuwse kloosters in de provincie Groningen laat zien hoe dominant de aanwezigheid van de kloosters was en hoeveel invloed zij hebben uitgeoefend. Het feit dat alleen MKTA nog zo goed als in originele staat is overgebleven, rechtvaardigt zijn rol als museum voor deze geschiedenis.

Naast de geschiedenis van het gebouw en zijn bewoners en die van het kloosterleven in zijn algemeenheid vormt ook de geschiedenis van de landschappelijke omgeving een belangrijke factor voor de maatschappelijke relevantie van het klooster. Het is bij uitstek een voorbeeld van het menselijk ingrijpen in een landschappelijke omgeving.

De middeleeuwse kruisheren kozen voor hun klooster een locatie op zandgrond bij een rivier en pasten de omgeving aan aan hun levensbehoeften, zoals het verbouwen van gewassen en het houden van vee. De ontwikkeling van de natuurlijke omgeving van het klooster, zowel door de eerste kloosterlingen als daarna, voorziet in een behoefte van de hedendaagse bezoeker aan kennis over en verblijf in natuur en landschap. Vooral ook de bezoeker uit stedelijke gebieden ervaart hier een totaal nieuwe en andere omgeving, waarbij de rijke geschiedenis overal aanwezig is. Door middel van speciale wandelingen, fietstochten en evenementen worden MKTA en landschap met elkaar gecombineerd. Veel inwoners van Ter Apel zijn reeds betrokken als donateur, vrijwilliger en/of ambassadeur. MKTA zal nog meer draagvlak, trots en bezoek genereren bij de inwoners van de omgeving. Ook de samenwerking met de Stichting Middeleeuws Ter Apel, die het jaarlijkse Middeleeuwse evenement rond MKTA organiseert is belangrijk voor de verankering in Ter Apel. Het evenement levert vele geïnteresseerde bezoekers en inkomsten op.

MKTA is een zeer gewilde trouwlocatie wegens de bijzondere sfeer en mogelijkheden voor fotomomenten. De huwelijken leveren veel goodwill op en veel herhalingsbezoek van belangstellenden. Daarnaast zijn er wat extra inkomsten uit zaalhuur.

De Lekenkerk van MKTA fungeert nog altijd als “Godshuis” voor de Nederlands Hervormde Kerkgemeente. De Kloosterkerk Ter Apel is een van oudsher hervormde kerk die behoort tot de Protestantse Kerk in Nederland (PKN). De Kloosterkerk heeft vrijzinnige wortels die zijn ontstaan in de tweede helft van de 19e eeuw.

Daarnaast is MKTA een toeristische trekpleister die als vliegwiel dient voor de lokale economie, door bezoekers naar het gebied te trekken en arrangementen aan te bieden in samenwerking met lokale ondernemers en organisaties.

3.2 Bezoekers

MKTA trekt op dit moment gemiddeld ongeveer 30.000 bezoekers per jaar, waarvan zo'n 85% uit Nederland afkomstig is en zo'n 15% uit het buitenland. Gezien de uniciteit van het gebouw en de omgeving moet dit bezoekersaantal in de komende jaren opgevoerd kunnen worden naar 40.000, waarbij zowel het Nederlandse als het buitenlandse bezoek moet stijgen.

Om het publieksbereik te vergroten is het van belang de verschillende doelgroepen te onderscheiden en hiervoor speciale programma's aan te bieden. Deze doelgroepen kunnen worden vastgesteld op basis van demografische gegevens: waar komen ze vandaan, hoe is de verhouding individueel en groepsbezoek, welke scholen komen er jaarlijks?

De huidige doelgroepen die MKTA bezoeken zijn ruwweg onder te verdelen in de volgende groepen:

- Geïnteresseerden in spiritualiteit (rustzoekers), kloosterleven, Middeleeuwen, kruidentuinen, religieuze en hedendaagse beeldende kunst. Deze bezoekers zijn meestal 45+, zowel mannelijk als vrouwelijk en meestal hoger opgeleid.
- Leerlingen van het basis- en voortgezet onderwijs, studenten hoger onderwijs. Deze doelgroep is vanaf 4+, heeft verschillende culturele achtergronden, zowel lokale, als regionale scholen, en hoger onderwijs ook nationaal en internationaal.
- Het bedrijfsleven en overheden. Het monumentale pand is zeer geliefd bij zowel het bedrijfsleven als overheden als unieke locatie voor symposia, congressen, vergaderingen, of andere bijeenkomsten.
- Bruidsparen. De locatie is zeer geliefd bij bruidsparen, zowel als trouwlocatie en als fotolocatie.

- Toeristen en touringcarondernemers, zowel nationaal als internationaal. Vooral touringcarondernemers uit Duitsland en het zuiden van Nederland komen graag naar MKTA. Verder komen er individuele toeristen uit allerlei landen, waarvan procentueel veel uit Duitsland komen.

MKTA wil graag zowel groepsbezoek als individueel bezoek vergroten. Dit kan door middel van meer en gerichte marketing en promotie, bijzonder en uniek aanbod van activiteiten, wisselexposities, educatie en publieksvoorzieningen.

3.3 Publieksparticipatie

3.3.1 Wisselexposities

Er wordt een meerjarig tentoonstellingsplan ontwikkeld, met daarin aandacht voor gezamenlijke thematentoonstellingen met andere musea, culturele organisaties of religieuze instellingen. Ieder kalenderjaar worden minstens drie wisselexposities geprogrammeerd in Galerie II, zowel beeldende kunst- als historische of informatieve tentoonstellingen.

Bij de wisselexposities worden huidige en nieuwe technologische ontwikkelingen gebruikt, zoals Virtual Reality, hologrammen, App's en social media.

De wisselexposities gaan zoveel mogelijk gepaard met passende randprogramma's van uiteenlopende activiteiten, variërend van lezingen, debatten en symposia tot concerten en workshops.

Het streven is om met de wisselexposities landelijke en internationale media-aandacht en bezoekers te genereren. De wisselexposities zullen van hoog niveau zijn, een uniek en eigentijds karakter hebben en worden gemaakt in samenwerking met regionale, landelijke en buitenlandse culturele instellingen.

3.3.2 Activiteiten en evenementen

MKTA ontwikkelt een uitgebreid activiteitenprogramma voor jong en oud met activiteiten die aansluiten op het verhaal van MKTA of wisselende tentoonstellingen.

De gidsen van het gidsengilde van MKTA geven interessante rondleidingen over de geschiedenis van MKTA en het leven van de Kruisheren aan geïnteresseerde bezoekers. Dit geschiedt zowel op aanvraag als standaard op iedere zondagmiddag.

De Kanunnikenkerk van MKTA heeft een fantastische akoestiek die zich uitstekend leent voor concerten. Het organiseren van concerten wordt nader onderzocht.

Er zijn veel wandel- en fietsroutes, vanuit en langs MKTA. We kunnen nog beter aansluiten bij de gebruikers van de routes met speciale arrangementen. Daarnaast zal het nieuwe Pronkjewail Pad ook nieuwe mogelijkheden brengen.

Ook het ontwikkelen van een paar grotere evenementen, zoals een streekproductenmarkt of een wintermarkt op de kloosterenclave kunnen meer bezoekers genereren. Dit sluit ook goed aan bij de Cittaslow gedachte. Cittaslow betekent letterlijk Langzame stad en is een internationaal keurmerk voor gemeenten die op het gebied van leefomgeving, landschap, streekproducten, gastvrijheid, milieu, infrastructuur, cultuurhistorie en behoud van identiteit goed scoren. De Gemeente Westerwolde is een Cittaslow gemeente en MKTA is Cittaslow supporter.

3.3.3 Erfgoed educatie

MKTA heeft door zijn historische gebouw, unieke ligging en bijzondere geschiedenis bij uitstek een educatieve functie. Zowel voor volwassenen als kinderen, voor individueel publiek als groepen vertelt het de geschiedenis van de middeleeuwen en het kloosterleven in het algemeen en dat van de Groningse kloosters in het bijzonder. Het bouwwerk zelf, de landschappelijke omgeving maar ook de vaste en tijdelijke presentaties bieden inzicht in een geschiedenis die ondertussen niet meer in deze vorm bestaat en van wezenlijke invloed is geweest op landschap, onderwijs, cultuur, maatschappelijk en religieus leven en economie en hoe deze nog steeds van invloed is in onze huidige tijd.

Op gebied van educatie is er samenwerking met Erfgoedpartners en scholen in het kader van Cultuureducatie met Kwaliteit, zodat MKTA nog beter kan inspringen op de vraag van scholen.

Museum Klooster Ter Apel doet mee aan het project Culturele mobiliteit (kunstbus en erfgoedbus) Groningen. De Kunstbus en de Erfgoedbus verbinden de Groninger basisscholen met de Groningse musea, naast het reguliere aanbod van lessenreeksen en onderwijsprogramma's. Culturele Mobiliteit helpt leerkrachten om een museumbezoek te realiseren door te ondersteunen met organisatie en vervoer. Tijdens de educatieve programma's kunnen leerlingen kennismaken met kunst, erfgoed en historische verhalen en worden de geschiedenisverhalen van Groningen tot leven gebracht. Dit resulteerde voor MKTA er o.a. in dat er scholen kwamen uit de hele provincie en zelfs de stad Groningen, voor een educatief programma.

Het landschap rondom het Klooster vormt een vast onderdeel van de educatieve programmering voor zowel individueel publiek als groepen. Hiervoor wordt samenwerking gezocht met instellingen voor landschapsbeheer, toeristische organisaties en onderwijsinstellingen. In samenwerking met Staatsbosbeheer wordt er een speciale wandelroute gemaakt voor kinderen t/m 6 jaar: het Kanukjespad. Er bestaat een grote behoefte aan een lesprogramma voor kleuters van het primair onderwijs. In het project 'Kanukjespad' laten MKTA en Staatsbosbeheer kleuters en hun begeleiders kennismaken met de kloostergeschiedenis en de flora en fauna uit de Middeleeuwen. Het project is ook geschikt voor individueel publiek en voor kleuters met hun (groot)ouders. Verder ontwikkelt MKTA in samenwerking met Jules Media, een cross-mediaal educatief project (inclusief korte educatieve speelfilm) over het middeleeuwse kloosterleven en de verbinding met onze huidige tijd. Het gehele project zal gereed zijn eind 2020.

3.3.4 Huwelijken en geregistreerd partnerschappen

Museum Klooster Ter Apel is een officiële trouwlocatie van de gemeente Westerwolde. De Kapittelzaal wordt hier voor gebruikt. MKTA is een zeer gewilde trouwlocatie door de sfeer en de mogelijkheden voor fotomomenten. Gerichte marketing en promotie als trouwlocatie kunnen nog meer huwelijken genereren.

3.4 Publieksvoorzieningen

De huidige publieksingang wordt als klein en donker ervaren en is niet geschikt om groepen te ontvangen. Het gebeurt geregeld dat bezoekers de deur voorbijlopen. Aan de noordzijde van het gebouw, is een meer geschikte ingang voorhanden, die echter niet als zodanig wordt gebruikt. Deze ingang heeft wat meer grandeur en er is meer ruimte voor een volwaardige ontvangst. In de huidige Galerie I is dan voldoende ruimte voor de winkel en de horecafunctie. De bezoeker komt dan binnen via de noordvleugel en kijkt binnen naar de nieuwe zijvleugel. Dit geeft een verbeterde toegankelijkheid voor groepen en voor mindervaliden, zowel voor het museumbezoek, als de winkel en de horeca. Ook qua logistiek is het handiger i.v.m. de locatie van de toiletten en de toegang tot de lift. Een transparantere winkel en horeca genereert meer inkomsten. Een "open" café, dat ook vrij toegankelijk is voor niet-museumbezoekers en dat dus makkelijker te verhuren is buiten openingstijden om, voor vergaderingen, symposia en bedrijfsevenementen. Ook voor de museumorganisatie is het dan makkelijker te bemensen met vrijwilligers en medewerkers. Daarnaast ontstaat er een betere aansluiting op het wandelbos.

3.5 Promotie en marketing

Om het publieksbereik te vergroten is het van belang de verschillende doelgroepen te onderscheiden en hiervoor speciale programma's aan te bieden. Deze doelgroepen kunnen worden vastgesteld op basis van demografische gegevens. De komende jaren neemt marketing een belangrijke plaats in op de agenda.

Hiervoor zal eerst publieksonderzoek plaatsvinden en worden vervolgens directe acties uitgezet. Doelgroepen die zouden moeten groeien, zoals het onderwijs, worden intensief benaderd en voorzien van programma's op maat. Door een langdurige relatie aan te gaan met een aantal onderwijsinstellingen, waarbij onder meer door middel van de regeling 'Cultuureducatie met kwaliteit' een basis wordt gegarandeerd.

Speciale aandacht zal uitgaan naar de buitenlandse bezoeker. Vooral de Duitse markt wordt gericht benaderd. In samenwerking met een organisatie als Marketing Groningen, maar ook op eigen initiatief worden acties ondernomen om MKTA onder de aandacht te brengen bij buitenlandse toeristen die Nederland bezoeken.

De website van het MKTA bereikt ruim 40.000 mensen. Gezien het bezoekersaantal blijkt dat veel van deze websitebezoekers MKTA ook daadwerkelijk bezoeken. Het is daarom van belang de website voortdurend up-to-date te houden en te zoeken naar verbetering. Daarnaast is het belangrijk de activiteiten op de sociale media uit te breiden. Ze kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan het onderhouden van een relatie met geïnteresseerden. MKTA gaat een Marketing en promotieplan maken gericht op lokaal, nationaal en internationaal publiek.

De focus komt weer te liggen op onze core business. De naam van de stichting is veranderd in MKTA omdat daarmee de museumfunctie duidelijker wordt geprofileerd. Eind 2017 zijn er een nieuw logo, een nieuwe huisstijl, nieuwe folders en nieuw promotiemateriaal ontwikkeld. Ook wordt er een werkgroep PR en promotie opgericht. De website zal worden vernieuwd en er zal nog meer ingezet worden op social media.

4. BEDRIJFSVOERING

4.1 Personeel en Organisatie

Aan het hoofd van de Stichting Museum Klooster Ter Apel staat het stichtingsbestuur (onbezoldigd), bestaande uit 5 bestuursleden. Onder leiding van de (parttime) directeur bestaat de staf van MKTA uit: de conservator (parttime), de manager hospitality & facility, het hoofd receptie & museumwinkel (parttime) aangevuld met de procurator (onbezoldigd), de coördinator Gidsengilde (onbezoldigd) en de coördinator Werkgroep Kruidentuin (onbezoldigd). Met het aantal van 2,5 betaalde fte's is de ondergrens bereikt om de organisatie op professionele wijze te laten functioneren en over een langere periode aan de gestelde taakopvatting en uitvoering te laten voldoen. Sommige sleutelposities worden dus vervuld door vrijwilligers. De financiën beperken de mogelijkheden voor de inzet vaste krachten, wat een hoge werkdruk oplevert.

Door de inzet van oproepkrachten (receptie) en stagiaires (receptie, administratie, historisch onderzoek) kunnen de meeste taken toch worden uitgevoerd. Helaas gaat dit soms ten koste van de kwaliteit en de continuïteit in kennis en aanwezigheid.

Hoewel MKTA kan rekenen op de zeer gewaardeerde medewerking van een enthousiast team vrijwilligers, blijft het moeilijk om dit bestand op pijl te houden. Er treedt vergrijzing op en de jeugd is nauwelijks of niet te motiveren. In de komende periode zal extra actie worden ondernomen om vrijwilligers aan het Klooster te binden.

In het kader van een verdere professionalisering van de organisatie is een (deeltijd)conservator aangesteld. Daarnaast worden er cursussen aangeboden, zowel voor de betaalde als onbetaalde medewerkers, zoals een objectenregistratiecursus voor de vrijwilligers van de betreffende groep.

De Governance Code Cultuur wordt door het bestuur onderschreven en toegepast.

4.2 Huisvesting/faciliteiten/veiligheid

Veel oude en kapotte installaties en voorzieningen zijn reeds vervangen; in 2017 en 2018 is er een vernieuwingsslag gemaakt. (ICT, wifi, telefoon, etc.)

In 2017 werd MKTA geconfronteerd met een noodsituatie m.b.t. de verwarmingsketels en de klimaatbeheersing. Vervanging van deze installaties was noodzakelijk om te waarborgen dat de collectie op een verantwoorde manier behouden blijft, zulks overeenkomstig de criteria van het Museumregister. De met de vervanging gepaard gaande investeringen zijn erg hoog en konden, in combinatie met de kosten van de hiervoor genoemde onderhoudswerkzaamheden, niet uit eigen middelen worden gedekt aangezien de voorziening groot onderhoud daarvoor ontoereikend is. MKTA was dan ook zeer verheugd, dat een fonds dat anoniem wil blijven een grote donatie heeft gedaan, om alle kosten voor nieuwe ketels en een nieuw klimaatbeheersingssysteem geheel te financieren. De ketels zijn reeds vervangen en begin 2019 zal het nieuwe klimaatbeheersingssysteem in werking zijn.

Aan de strenge eisen verbonden aan een adequate veiligheidszorg wordt ieder jaar voldaan en veiligheid zal altijd prioriteit hebben.

Een punt van aandacht is nog de externe bewegwijzering naar MKTA toe, die op sommige plekken nog niet toereikend is, waardoor de bezoeker MKTA niet goed kan vinden. Ook de bereikbaarheid met het openbaar vervoer blijkt lastig. Deze punten zullen besproken worden met de Gemeente Westerwolde.

4.3 Financiën

Het MKTA doet er alles aan om de eigen broek op te houden en doet grote uitgaven pas als daarvoor externe middelen zijn aangetrokken. Het ligt niet in onze verwachting dat we zonder subsidie kunnen. MKTA spreekt de hoop uit ook in de toekomst te kunnen rekenen op de steun van de gemeente Westerwolde en de provincie Groningen als belangrijkste subsidiënten van het museum. Naast de gemeente en provincie zijn er tal van stichtingen, bedrijven en particulieren die het museum niet alleen een warm hart toedragen, maar dit ook concreet maken door het beschikbaar stellen van substantiële financiële middelen. MKTA is hiervoor zeer dankbaar. Met de nieuwe gemeente Westerwolde zijn eind 2018 gesprekken gevoerd over de harmonisatie van het gemeentelijk cultuurbeleid en budgetfinanciering. Dit zal verder worden uitgewerkt. Er worden verschillende plannen ontwikkeld om nieuwe en meer financiële bronnen aan te boren. Fondsenwerving en sponsors zoeken zal nog meer prioriteit krijgen. Ook zal het donateursbeleid worden aangepast en het bedrijfsleven daar meer bij worden betrokken. Naast het streven naar meer bezoekers, zien wij graag dat de bezoekers ook meer besteden in de winkel en de Refter. Het assortiment wordt daarom aangepast. MKTA is door zijn historische gebouw en unieke ligging in meerdere opzichten geschikt als commerciële locatie en maakt hier dan ook al een aantal jaren gebruik van. Meerdere groepen weten hun weg naar het klooster te vinden voor zakelijke bijeenkomsten en bruidsreportages. Door hieraan nog meer aandacht te besteden en deze activiteiten beter in de markt te zetten, kunnen ze verder ontplooid en uitgebreid worden en meer bezoekers en omzet genereren. Daarbij wordt er op gelet dat de kernwaarden (museum, rust, sfeer) niet worden aangetast. De museale bezoeker zal er geen overlast van ondervinden.

Daarnaast zullen meerdere dagarrangementen met “oude” en “nieuwe” partners worden geïnitieerd, zoals met de vesting Bourtange. Ook worden kortingsarrangementen met musea in Westerwolde en Duitsland geïnitieerd.

Ook het ontwikkelen van een paar grotere evenementen, zoals een streekproductenmarkt of een wintermarkt op de kloosterenclave kunnen meer bezoekers en meer inkomsten genereren.

4.4 Samenwerkingsverbanden

MKTA heeft een uitgebreid netwerk van culturele instellingen, toeristische organisaties en commerciële partijen waarmee veelvuldig wordt samengewerkt. Dit netwerk bevindt zich zowel binnen als buiten de regio. Hiermee worden niet alleen de provincies Groningen en Drenthe bedoeld, maar ook de Eems-Dollardregio.

De toeristische organisaties en commerciële partijen bevinden zich vooral binnen de regio, het netwerk aan culturele instellingen is landelijk en bevindt zich deels ook in het buitenland, te weten de grensstreken van Duitsland en Vlaanderen.

Samenwerking met instellingen als de Stichting Oude Groninger Kerken, het Groninger Museum en de Groninger Archieven maakt het mogelijk het Verhaal van Groningen en de Collectie Groningen op een passende locatie bij elkaar te brengen.

Ook collega-instellingen uit het buitenland, zoals Kruisherenkloosters in België en Duitsland en andere kloostermusea, bijvoorbeeld het cisterciënzerklooster in het Duitse Ihlow, kunnen het verhaal van MKTA aanvullen en completeren met objecten en gemeenschappelijke presentaties en projecten.

Er zijn goede contacten met het Erfgoedcentrum Nederland Kloosterleven in Sint Aegten, de kruisheren en enkele nog actieve kloostergemeenschappen in Nederland en Duitsland. Dit netwerk biedt de mogelijkheid expertise en collecties in te zetten.

Daarnaast is er een samenwerkingsverband binnen het toeristische veld met verschillende toeristische organisaties in Westerwolde.

Om tot (inter)nationaal interessante projecten te komen, worden tentoonstellingen en evenementen georganiseerd samen met instellingen en organisaties elders in het land en het buitenland. Hierdoor kunnen bijzondere objecten in MKTA worden getoond, die publiciteit en daarmee nieuwe bezoekers brengen. In 2020 zijn twee tentoonstellingsprojecten geprogrammeerd i.s.m. het Bijbels Museum Amsterdam.

Museum Catharijneconvent zou in de toekomst ook een geschikte partner kunnen zijn. Daarnaast is de ambitie om een samenwerkingsverband aan te gaan met de 22 musea en culturele instellingen die vanaf 2018 onder de nieuwe gemeente Westerwolde vallen. MKTA participeert in de initiatiefgroep Cultuurplatform Westerwolde.

De samenwerkingsverbanden met cultuur-toeristische organisaties in de grensstreek (Landkreis Emsland en Ostfriesland) worden uitgebreid en samen worden initiatieven ontwikkeld om cultuurtoerisme in de regio te versterken en Westerwolde op de kaart te brengen. Dit levert uiteindelijk meer naamsbekendheid en bezoekers op.

MKTA neemt actief deel aan werkgroepen, symposia en congressen om zichzelf op de kaart te zetten en kennis te vergaren over zowel museale als inhoudelijke zaken.

Hiermee is de verdieping gewaarborgd.

MKTA stelt zijn kennis, expertise en collectie ook beschikbaar voor andere instellingen en draagt bij aan evenementen elders in de provincie en in het land. Bij samenwerkingsverbanden, publicaties, symposia en thema exposities vertegenwoordigt MKTA de geschiedenis van de Groningse kloosters en levert daar een relevante bijdrage aan. Door actief deel te nemen aan werkgroepen, overlegorganen en activiteiten draagt MKTA bij aan de verspreiding van de Groningse kloostergeschiedenis. Anderzijds kan MKTA ook als locatie dienen voor evenementen en presentaties van collega-instellingen en kloostererfgoed uit de provincie.

Museum Klooster Ter Apel

Domus Novae Lucis

Boslaan 3-5
Postbus 139, NL-9560 AC Ter Apel
Tel. (+31) (0) 599 581370
info@kloosterterapel.nl
www.kloosterterapel.nl

Volg ons op:

